

Repetitio Clem. I. Ut Clericorum De Officio Ordinarii

Aufréri, Étienne

Leodii, 1702

Tractatus De Sæculari Postestate In Clericos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63069](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63069)

TRACTATUS
DE
SÆCULARI POTESTATE
in Clericos.

SUMMARIA PRÆLUDII.

1. Imperator non debet Pontificatus curam arripere, nec è converso Pontifex Imperatoris nomen usurpare.
2. Spiritualis actio à carnalibus distare debet incurfibus, & Deo militans non debet se negotiis fæcularibus implicare.
3. Laicis etiam religiofis nulla fuper Ecclefiis, & perfonis Ecclefiafticis dicitur attributa facultas.
4. Rex Franciæ Jurifdictionem Ecclefie non debet impedire.
5. Suprema potestas quam habitu Papa cenferur habere, ad quid valeat.
6. Papa potest etiam inter Laicos fe intromittere arduis negotiis, maximisq; difficultatibus fcandalum generantibus.
7. Privilegium immunitatis perfonæ Clericorum quo jure cenfeatur, &c.

Introductio five proœmium.

I **T**Ametsi Pontificatus jura non deberet Imperator arripere, neque Pontifex Imperatoris nomen
usus.

usurpare, Beato Cypriano sic dicente : *Idem Mediator Dei & hominum Christus JESUS, sic actibus propriis & dignitatibus distinctis, officia potestatis utriusque discrevit, volens medicinali humilitate hominum corda sursum efferri, non humana superbia rursus in inferiora demergi.* Ut etiam Imperatores Christiani pro æterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro cursu temporalium tantummodo rerum Imperialibus Legibus uterentur, quatenus spiritualis actio à carnalibus distaret incur-
sibus, & Deo militans minimè se negotiis sæcularibus implicaret, ac vicissim ne rebus ille divinis præsidere videretur, qui sæcularibus negotiis esset implicatus. ii

Proinde Laicis etiam Religiosis super Ecclesiis, & personis Ecclesiasticis nulla sit attributa facultas, quos obsequendi manet necessitas, non auctoritas imperandi. Unde *Cælestinus Tertius ejus in Epistola Decretali, non abs re protestatur suæ intentionis non esse, Regis Francorum jurisdictionem perturbare, vel minuire, cum Rex ipse jurisdictionem Ecclesiæ nec vellet, neque deberet impedire.* Nam si Regum ipsorum gloriosissima gesta mente revolvamus, non modò Universalis Ecclesiæ jura violare, aut quoquo modo perturbare, semper abstinuerunt. Quinimò adversus eorundem invasores, innumeros duxerunt exercitus. Et ex præsentì Franciæ Regno per rigidas alpes, magnis periculis & laboribus transeuntes, durissima longissimaque bella gesserunt. Quod factum est, ut Francorum domus pro singulari laude inter omnes fideles Christianissima nuncupetur. iii

Nihilominus, à tempore quo munus Offici-
lis

lis Tholosani gerere cœpi, spirituales, officiales atque temporales plerisque casibus vidi frequenter utrinque sese molestare. Nobis dicentibus Ecclesiasticam jurisdictionem, immunitatem & libertatem per antedictos seculares in dies opprimi, lædi, turbari, & multifariam usurpari. Illis autem in gratia de temporalis regalisque jurisdictionis præjudicium gravamina, novitates, & usurpationes complures per nos fieri & attentari querentibus.

Hinc ipse provocatus Anno Domini 1485, Novembris. *pe. Lucae Cle. ut Clericorum de offi. ordi. in Cle. publice repetendo.* casus nonnullos in quibus Judex secularis de Clericis cæterisque personis Ecclesiasticis, ac eorum causis, rebus, & negotiis cognoscere, necnon judicare, aut alias illis se immiscere de jure possit, ac è diverso Iudex Ecclesiasticus de Laicorum personis, eorumque causis aut negotiis cognitionem atque diffinitionem sibi possit vindicare, aut pariter illis se immiscere in medium tunc adductis, cum aliquibus conclusionibus ibidem publicè disputatis, sub hujusmodi brevi compendio colligere decrevi.

Verum quia nil tam perfectum in humanis adinventionibus reperitur, quod ex aliqua sui parte defectum aliquem non patiatur: si quid in eo minus bene positum, superfluumque vel diminutum inveniat, id scientiæ defectui non erubescam imputari, hinc nostræ lucubratiunculæ lectores apprimè velim exoratos ut malè posita vel scripta (livoris peste postposita) corrigere & emendare non dedignentur, imperfectum quoque scientiæ suppleat perfectio caritatis eorundem. Præterea intentionis nostræ nequaquam existit jurisdictioni, consuetudinibus, privilegiis aut libertatibus Sanctæ Matris Ecclesiæ, vel Regiæ Majestatis in aliquo detra-

IN ECCLESIASTICOS.

197

detrahere, vel derogare, determinationi Sedis Apostolicæ me semper submittendo.

Prima Conclusio fuit talis, quamvis Ecclesiasticæ & Sæculares Jurisdictiones sint distinctæ: verumtamen à Papa jurisdictio Imperatoris censetur emanare.

Secunda Conclusio. Et si Papa gladii temporalis exercitium non habeat, apud eum in suprema censetur potestas. Hujusmodi Conclusionum probationes & improbationes, ac improbationum salvationes, in præsentiarum brevitatis causa prætermittere constitui, quandoquidem ista latius descripserim, in *allegat. repetit. 1. & 2. quest. principalibus*. De quibus etiam plenius per Anthon. Flore. in *secunda parte tertie partis tit. 23. Franc. Pan. in extravaganti. Unano Sanctam Card. scilicet Sixti in tractatu de Papa quest. 64. Petrus de Monte in sua Monarch. in tertio libro incipiente: Expeditis his, Anthon. in repetit. cap. Per venerabilem, qui filij sint legitimi 10. col. Oldra. consil. 84. Angel. in l. deprecatio. ff. ad Legem Rhodiam, de iactu. Archi. in tractatu de Heresi, 25. carta. in ver. & quia est tanta præeminentia, & Milis in repe. in versi. jurisdictio, ver. jurisdictionis prorogatio, ubi ait, quod in Papa non cadit jurisdictionis prorogatio, cum sit iudex ordinarius cunctorum. Et ibi, & in verbo *Papa, vers. Papa*, non solum dicit, quod Laicus conventus coram Papa, si dicat eum non esse iudicem suum, ineptè excipit: nam dicere debet Papam non habere in eo jurisdictionis exercitium. Et ita refert in Rota praticari.*

Et si quis forsan diceret. Ad quid valet suprema potestas, quam habitu Papa censetur habere. Vide ubi supra circa finem secundæ quæstionis, ubi tenui valere ad

ad multa, & primò, ut ipsum Imperatorem tanquam inferiorem destituat exigentibus causis.

Item in omnibus arduis negotiis, & maximis difficultatibus generantibus scandalum in Christianitate: nam Papa potest hujusmodi majoritatis ratione se intromittere, etiam inter Laicos, & exercere hujusmodi potestatem sibi à Deo attributam, ibi videre potest latius rationes & jura hæc comprobantia. Adde Sicul. in cap. si duobus, de ap. ubi alleg. Inno. idem tenere, in cap. cum te, de re judicata, & in allegato cap. per venerabilem.

Tertia Conclusio. Licet Privilegium Immunitatis personæ Clericorum sit de jure positivo, fori tamen privilegium est de jure divino, pro quo ultimo est bonus Textus in cap. si Imperator, 96 distinct. ubi glossa quam omnes extollunt & sequitur Zaba in repet. cap. Perpendimus, de sentent. excommunic. Idem tenent Tancre. Innoc. Gofre. Hostien. Joan. Andr. Sicul. in ca. 2. de major. & obedien. Rota decis. 8. 11. in antiquis Gemini. in §. lege, 2. cap. volum. 4. distinct. Sicul. in repetitione ca. Ecclesia. de constit. & in cap. solita, 6. not. de major. & obedi, & de foro competenti, cap. si diligenti, Oldra. consilio 73 Ludo. in singul. 424. incipiente. Sed an possit facere Papa, Sicul. in cap. at si Clerici de judi. & in cap. fin. de forc. competenti, cap. proposuit de concessis Præbendis, & cap. litteras de restit. spoliar. Ex his ponitur regula talis.

SUM-

S U M M A R I A.

Ad sequentem regulam. I.

1. Papa potest dare principi licentiam & auctoritatem judicandi de Clericis certi loci.
2. Papa eadem ratione, qua potest unum Clericum subijcere Laico, eadem certos Clericos Principi.
3. Rex & officarij an, & quam, & super quos Clericos habeant judicandi potestatem.
4. Argumentum de toto ad partem, an in materia privilegij sit validum.
5. Papa an possit statuere quod Clerici in sacris non sint obligati ad horas canonicas.
6. Clericus falsum deponens coram iudice seculari, potest civiliter puniri.
7. Advocatus pars, vel notarius Clerici coram iudice delinquentes possunt civiliter puniri.
8. Clericus coram iudice seculari falso utens instrumeto civiliter puniri potest.
9. Clerico coram Iudice seculari testimonium ferre prohibetur.
10. Religiosi an possint compelli testimonium ferre in curia civili.
11. Iudex Laicus potest corrigere Clericos deficiente Ecclesiastica potestate.
12. Degradatus actualiter censetur de foro seculari.
13. Clericus anathematizatus per secularem potestatem potest comprimi.
14. Clericus jocularior post trinam monitionem

P

non

non desistens, ipse jure privilegio Clericali
privatur.

15 Clericus vestem Clericalem non deferens, non
debet privilegio Clericali gaudere.

16 Clericus in minoribus constitutus, & duas
duxit uxores, coercionem fori secularis subiacet.

17 Officia publica exercentes privilegijs gaudere
non debent Clericalibus.

18 Judex Laicus potest ex Papa delegatione de
caussis spiritualibus cognoscere.

19 Clericatum assumens, postquam captus sit à
Judice Laico, an liberari debeat à manibus
Laicis.

20 Judices seculares possunt contra violatores
sua guarda cujuscunque status sint, cognoscere.

21 Clerici arma portantes, veniunt civiliter
puniendi.

22 Officiarii Regii possunt quoscunque sibi re-
belles punire & coercere.

23 Clerici jurisdictionem regiam usurpare vo-
lentes, ipsi jurisdictioni debent subiacere.

24 Clericus artifex delinquens, an gaudeat
privilegio Clericali.

25 Clericus assumens officia Laicorum, si in ijs
delinquat, venit Laicaliter puniendus.

26 Clericus assassinus potest criminaliter, per
judicem secularem puniri.

27 Clericus habitu qui & tonsura dimissis, diu
se enormibus delictis immiscuit, non potest se
pro Clerico defendere.

28 Clericus arma militaria deferens, si montus non deponat, omne privilegium Clericale perdere debet

PRIMA REGULA, TIT. I. DE POTESTATE SECULARI super Ecclesiasticis personis.

Clerici non possunt de crimine coram seculari Iudice conveniri, nec valet contraria consuetudo. cap. I. & 2. II. q. I. cap. Clerici de judiciis.

A D D E

1. Hanc regulam ponit Cassaneus in consuetudines Burgundiae tit. de justit § 5. versic. si la grace. n. 47. ubi refert Fallentias 20. ex ordine n. 48. usq. ad n. 204. Pari modo Benedictus in cap. Rainutius §. & uxorem nomine Adelasiam decis. 2. n. 141. 143 & 155. Enumerat plurimos casus quibus Clericus per secularem Iudicem punitur. 2. Tradit quoq. tales casus 24. mixtim Antonius de Tremolis in addition. ad praxim. Bonacursi tit. 2. quibus modis suo nomine & nu. 245. usque ad finem.

3. Eandem hanc regulam, cum suis limitationibus 22. ex ipso nostro auctore collegit, & posuit ex ordine Lancilotus in tractatu suo laudabili de officio pratoris ad tit. de Inquisitione nu. 8 Cur. ergo mihi in his remissionibus idem non liceat.

4. His addo pulcherrimum tit. & Commentaria Matthæi de afflictis in consuetudines Regni Sicilia ubi Clericus de crimine conveniri debeat.

5. Adde quoque Clarum in Criminalibus q^o 36. ubi latissimè, quando Clericus pro delicto coram Ecclesiastico vel seculari conveniri possit & de earum exemptione.

6. Idem argumentum pulcherrimè exaravit & declaravit Ignatius Lopes Hispanus, in praxi ad Bernardum Diam. cap. 62. Mattheus Boyss D.

Regula locum habet, siue agatur criminaliter, siue civiliter, ut cap. 2. de foro compe. ubi statuitur, quod nullus Clericus distringi possit aut condemnari à iudice seculari, ad quod tex. in cap. unico. de Cle. conjugat. lib. 6. ibi trahi non posset criminaliter aut civiliter ad iudicium seculare. Nec ab ipsis secularibus iudicibus debere personaliter, vel etiam pecuniariter condemnari & quod prædicta consuetudo in contrarium non valeat, vide latissimè in deci. Roma. supra alleg. ubi quod ex nulla consuetudine quantumcunque vetustissima non potuit Rex Angliæ acquirere jurisdictionem in Clericos, maximè propter divini juris repugnantiam, & sequitur Gem. in alle. §. lege. 4. dist.

SEQUUNTUR LIMITATIONES

XXI.

I Fallit primo regula præsens, ubi Papa ex causa daret uni principi potestatem iudicandi de

IN ECCLESIASTICOS. 203

de Clericis certi loci vel territorij, ad quod adduco *Zaba in repe. dicti cap. perpendimus*, ubi tenet, quod Papa non posset tollere privilegium Clericorum quo ad forum, quia illud est de jure divino; non caerimoniali, sed morali: contra quod Papa non dispensat 25 qu. 1. cap. sunt quidam & sequitur Sigul. in alle, cap. 2. de majo. & obe.

Et hoc verum, quando id vellet facere ex toto: quo ad unum autem, vel quo ad aliquos in particulari bene posset secundum *Zaba alleg. cap. lector. 34 distinct.* & quod not. *Archi in alle. cap. sunt quidam ad hoc cap. unicum de Cler. conjug. lib. 6. secundum eum.* & bene facit. *cap. verum de foro compe. & cap. Romana §. debet de ap. libr. 6.* Prohibitio enim disponendi contra jus divinum in Papa procedit in dispositione universalis, quæ tollit jus divinum non in particulari.

A D D E

Nota hac & sequentia omnia ad verbum ex hoc auctore clepsit. Cassaneus tit. de Iustitia 85 num. 48 nec uno verbo auctoris meminit. Mattheus Boyss Doctor.

Et ideò, qua ratione dicit Zabá, quod unum Clericum subijcere potest Laico, videtur eadem posse dici de aliquibus Clericis in certis casibus respectu unius Principis sæcularis, sicut in §. verum 32 dist. Papa commisit duobus ducibus causam Clericorum symoniacorum & in cap. mennam 2. qu. 5. ubi Brunchildi Francorum Reginae causa spiritualis committitur & facit cap. nos & si in competenter 2. qu. 7. ad idem tex. in cap. illud. 10 qu. 3. ubi committitur laico, ne permittat ali-

aliquem Episcoporum Siciliae parochijs ad se pertinentibus nomine Cathedralici amplius quam duos solidos accipere, neque compellere præsbiteros aut Clerum parochiarum suarum supra vires suas eis convivia præparare, ad quod *glo. in cap. Clericus nullum ii quest. 1.* Et si illud facere possit per viam delegationis, non minus videtur quod id facere possit per viam privilegij.

iii. Propter quod Rex & Officiarij eius debent habere facultatem judicandi & puniendi civiliter Clericos in certis casibus, quos privilegiatos appellant, de quibus latius infra dicetur.

iiij. Nec videtur, quod hic locum habeat argumentum de toto ad partem dicendo, Papa non potest hoc privilegium fori tollere in toto, ergo nec in parte, dari quidem potest instantia multiplex. Non posset Papa universi statuere super non solutione decimarum: & tamen particulariter id facere consuevit, & dispensat cum aliquibus. *glo. 2. in cap. à nobis de decimis. & ibi doctor.*

v. Non posset statuere generaliter, quod Clerici in sacris non essent obligati ad horas dicendas canonicas, quia hoc esset contra jus divinum, quo canitur septies in die &c. *in cap. 1. de celeb. missar.* Et tamen Papa dispensare potest cum uno, si non super uno, saltem super tanto. *Immol. & Zaba post Lau. in Clem. 2. de cele. missis.* propter quæ alia plura quæ longum nimis esset recitare, videtur, quod Papa possit ex causa certos Clericos judici subijcere sæculari.

2, Limitatio.

Secundo fallit in Clerico falsum deponente coram
seculari iudice, quia talem potest iudex secularis ci-
viliter punire per tex. in l. nullum C. de testim. & ibi
hoc tenet glo. Cy. & Bald. & Fred. de senis consil. 87
quod incipit. Factum quod proponitur, ubi sic inquit.

A D D E.

Hunc locum nostri auctoris ponit & sequitur
Benedictus in cap. Rainutius. §. & uxorem Ada-
lissiam num. 142 Vide quae supraposita sunt sub
num. 81 Sed de jure verior est communior sen-
tentia, quod nec directe nec indirecte secularis
Clericum talem puniat. Lopes ad Diam cap. 93
in praxi. Matthews Beys Doctor.

Item ad hoc quod obijcit, quod Iudex Laicus
non potest punire Clericum de crimine sive principa-
liter, sive incidenter. Respondeo, quod coram eo
non potest de crimine accusari. Sed dico quod iudex
secularis Clericum agentem vel accusatum coram eo
calumniose vel falsa aut varia testificantem potest ex of-
ficio extraordinarie punire: ita tamen quod execu-
tio poenae si facienda sit in persona, reservet Episcopo.
Si vero sit realis executio fienda in bonis illam poterit
facere Iudex secularis, vel distringendo ejus fidejuf-
sores, quos Cleric. ipse dederit. C. qui accu. non pos. l.
3. Et eodem modo potest punire Clericum civilibus de-
ficientem in expen. Et hoc sentit glo. 5. qu. 6. cap. pres-
byteri: alius est. §. & ibi Arch. fac. quod not. de ju-
dic.

206 DE POTESTATE SÆCUL.

dic. cap. at si Clerici. idem tenet Pet. *de Ancha. in repe. cap. ea. quæ de regul. jur. lib. 6. sub questione 22. princ.* *pals.* dicens hujusmodi opi. Fede. fundatam in æqua consideratione, Et ista opin. de consuetudine servatur in præsentî regno.

Cùm autem una opinionum habet pro se consuetudinem, illa est præferenda, nam consuetudo est optima legum interpret. *cap. cum dilectus* ubi hoc tenet Sicul. de consuetudine. per l. *minimè* & l. *si de interpretatione ff. de legi* & tenet idem Pe. *de Ancha. in rep. cap. 1. de consti.* In 4. oppo. & Sicul. in eo cap. 1. & in all. *cap. at si Clerici de judi. & Clavas, in ver. opinio.*

A D D E.

Supra sub numer. 81 dixi quædam, Matheus Boys. Doctor,

7
ij Et idem videtur de advocato, parte, vel notario, Clericis coram seculari Iudice delinquentibus, quia tales poterit ex officio civiliter punire: pro quo fa. no. per Bart. in l. *si quis obrepserit in fin. ff. de fal.* per l. *athletas §. 1. ff. de his qui no. in fa.*

8
ij Et idem, si Clericus coram iudice seculari utatur falso instrumento, super quo vidi plura arresta: & inter alia Anno Domini 1389 per curiam parlamenti Parisijs fuit condemnatus Abbas Burgodalan. in 300 lib. Turo. capiendis super ejus temporali, & privatus omnibus officijs Regijs, quia commiserat falsitatem in quibusdam litteris quitantiæ, quibus se iuvaverat in curia.

iii Et de tempore meo quidam in Ecclesia Cathedrali qua

quadam, maiorem dignitatem habens post Pontificalem fuit per curiam parlamenti Tholosæ in C. lib. Turo condemnatus, eo quod testes aliquos ad in eadem curia falsum deponendum dicebatur subornasse. Hostien. tamen & alij multi in cap. super eod. de fal. & Archi. in cap. in memoriam 19 distinct. & Lucas de penna. in l. fi. C. de vetera. libr. 12 tenent contrarium, & istorum sententiam in mea repetitione tenui de jure veriore existere per jura & rationes ibi deductas.

Sed quia prohibitum est Clerico coram seculari iudice testimonium perhibere: ut in cap. testimonium 11 qu. 1. & cap. nullus 22 qu. 5. nisi cum licentia Episcopi. & in cap. super prudentia in fi. & seq. 14 qu. 2. Si Episcopi testificentur sine licentia huiusmodi Clerici, an valeat depositio. Et concludit Sicut. in cap. cum nuncius de testim. quod sic, cum non reperitur expresse prohibitum, quando sponte deponit.

Et idem concludit de religiosis, cum simpliciter permittantur testificari, ut Spe. tr. de test. §. 1. vers. 10
item quod est Monachus & in cap. & si Christus in fin. de iureiur. & in §. cogitandum in auth. de monach. & ibi gl. & Bal. in auth. ingressi. 1. col. C. de sacrosanct. Eccle. Et ita servatur de consuetudine: & tenet Guido Papa qu. 65 licet aliqui præsertim quoad religiosos teneant contrarium. Sed quid si nolint testificari: dicit idem Guido ubi supra: quod in criminali non consueverunt compelli per iudicem secularem sine licentia vel Abbatis, si fuerint religiosi aut Episcopi, si seculares. Sed in causa mere civili, consueverunt cogi per iudicem secularem aliqua levi coercionem, puta per arrestationem æqui, vel alterius levis coercionis dum-

dummodo in personam coercitio gravis non interveniat propter *cap. si quis suadente.*

3. Limitatio.

Tertio fallit ubi Ecclesiastica potestas deficit, quia Iudex Laicus Clericos hoc casu poterit corrigere, ut *in cap. principes seculi. 23 qu. 5.* & ibi bona glo. ut cum schisma faciunt, & non possunt ab Ecclesia compesci: ut voluit glo. *in cap. tua 1. de decis. alleg. 27 distinct. cap. nec licuit 23 qu. 5. cap. de liguribus, & de sen. excom. ut fama.* Propter quod Sicul. *in alle. cap. tua* dicit sibi placere, quod si hodie aliqui contenderent de Papatu, & facerent schisma in Ecclesia Dei, nec possent corrigi per Ecclesiam, quia quilibet est potens, nec vellent congregare consilium, quod eo casu domini temporales possent in eos manum mittere, & eis invitis facere, sopire, & determinare dubium per Ecclesiam. Nam domini temporales ad hoc principaliter receperunt potestatem ut Ecclesiam Dei juvarent, ut *in alle. cap. principes.*

4. Limitatio.

12 Quarto fallit in degradato actualiter, quia talis est de foro seculari, *in cap. novimus de verb. sign. & in cap. 2. de pe. lib. 6.* tenet Io. An. *in cap. cum non ab homine & de judi.* Sed quid si talis Clericus dicit se contra iustitiam degradatum vel aliquid alleget per quod appareat eum injustè degradatum, an sit de hoc per secularem iudicem cognoscendum; vide *Lucam de Penna in l. 2. C. de privil. scola. lib. 12.* Et ibi determinat, an lata sententia perpetuæ depositionis in sacerdotem, solemnisque degradatio celebrata, & tra-

ditus iudici seculari, per eum pœna legitima puniendus, an secularis iudex debeat eum, & causam ejus, & crimina iterum examinare.

ADDE

Ad hæc duas fallentias 4. & 5. adde Bernardum Dias in praxi criminali cap. 143 & 144 ubi egregiè Ignatius Lopes Hispanus. Ad sequentem Fallentiam 6. de jocularore. Adde eundem Bernardum Diam cap. 68 numer. 3. Martheus Boyss Doctor.

5. Limitatio.

Quinto, quando Clericus est depositus verbaliter & postmodum, quia incorrigibilis excommunicatus, & 13 deinde crescente contumacia anathematizatus, talis enim comprimendus est per secularem potestatem, ut est tex. in alleg. cap. cum non ab homine. & isto casu secundum Io. An. & Sicul. non est opus degradatione actuali.

6. Limitatio.

Sexto fallit in Clerico Iocularore, qui anno vel tertio 14 monitus non desistit, quia talis est ipso jure privatus Clericali privilegio tex: est in cap. unico de vita & honestate Cler. lib. 6. quod procedit etiam in Clerico, in sacris ordinibus constituto, secundum Archi. & do. de Sanct. Ge. licet Io. Mona. contra: sed dicit Rota decis. 349 in antiquis. quod inter opiniones diversas super 6. præfertur opinio Arch.

7. Limitatio.

Septimo Fallit in Clerico conjugato non deferente 15

ves.

tem clericalem 8. Limitatio.

16 Octavo fallit, si Clerico in minoribus constituto, qui duas uxores habuit, vel cum vidua aut corrupta contraxit, quia talis subditus est coercionem fori secularis, ut *in cap. unico. de biga. lib. 6.* Secus de monacho vel constituto in sacris, qui contraxit cum vidua, vel corrupta, quia licet iste sit bigamus, quo ad quid, scil. executionem officii, non autem quo ad hoc, ut perdat privilegium Clericale, ita tenent *gl. in cap. quisquis 84. dist. 10. Cal. Io. mo. Archi. Io. An. & Domi. in alle. cap. unico. Io. An. & Siou. in cap. Io. de Cle. conjug. licet Bonagui. in cap. de bigamis. eo tit.* teneat, quod sacerdos qui contraxit cum vidua, vel duo matrimonia successivè, & postea commisit homicidium, poterit puniri per iudicem secularem. *per d. cap. unico.* sed præcedens opinio verior est secundum Calva. *in ver. bigama. §. 10.*

Item de eo, qui contraxit cum unica & virgine, cujus uxor postmodum notoriè fuit adulterata, quia licet sit bigamus quo ad legem promotionis, non autem quo ad privilegium Clericale concessum Clericis conjugatis, ita tenet *deci. Capella. Archiepiscopalis 64. & ibi vide, per me in addi.* Et idem de eo qui contraxit cum virgine, quæ nondum cognita decessit, & postmodum cum alia contraxit, quia talis non est bigamus, ut tenet *Capel. deci. 254.*

Quid autem de illo qui contraxit cum unica & virgine, qui cognita discessit à prima, unde mulier cum iudicio Ecclesiæ cum alio contraxit, dein primo viro reverso cogitur ipse cum eadem adherere, an sit bigamus.

Et quid de eo, qui credebatur uxorem esse virginem

nem tempore consummationis matrimonii, & inven-
niteam corruptam, vide *Capel. deci. 216. & in addr.*
Et de in summa, quod *præal. cap. unic.* intelligitur de
de bigamo vero qui habuit plures legitimas uxores
26. *dist. cap. acutius. & cap. seq.* si Abbas cogno-
vit alias secus *Ar. in cap. debitum. de bigamis*, intelli-
gitur etiam prædictum caput unicum de bigamo in-
terpretativo, quando, sicut præfertur non est in sa-
cris vel religiosus, ut puta quia contraxit cum cor-
rupta. 33. *dist. cap. maritum & cap. à nobis e. tit.* si il-
lam cognovit alias non *dist. cap. debitum*, idem
quando reddit debitum uxori adulteræ 34. *dist. cap. si*
cuius & cap. sequ. etiam si ad præceptum Ecclesiæ
redderet, secundum cōmuniorem opinionem & e-
tiam si ignorabat eam adulteram secundum Sicu. *in*
cap. si vir. de adul. alle. 17. dist. cap. sicut. & de biga.
cap. 2. Tales enim videntur nudati omni privilegio
clericali, & astricti foro sæculari, & eis sub excom-
municationis pœna, prohibetur ne deferant tonsuram
vel habitum clericalem *dist. cap. unico.* & si portant, pec-
cant mortaliter secundum Clava, ubi supra. §. 12.

N O N O F A L L I T.

In laicis carnificum seu macellariorum aut
tabernariorum officium publicè & personaliter ex-
ercentibus, qui si tertio nominatum moniti non
destiterint, aut resumpserint quodocunque si sunt
conjugati, perdunt omne privilegium clericale.
Non conjugati vero si omnino ut laici incedant
quamdiu præmissis institerint, eo ipso etiam per-
dunt privilegium clericale, ut *in Clemen. prima. de vita*
& honestate clericorum. Quam Mathe. & Zenze. vo-
luerunt

luerunt etiam intelligere in aliis vilibus officiis sicut in lenonibus, custodibus publicorum balneorum & similibus, sed gloss. Imol. Zaba. & Sicu. contra, quia solum habet locum in macellariis & tabellariis. Et scias quod anno Domini. 1453. per curiam parlamenti Tholosæ fuit injunctum officiali Tholosano quatenus exqueretur prædictam, cler. quod fecisse asseruit & ulterius facturum obtulit.

10. FALLIT.

- 18 Ubi iudex secularis non jure proprio, sed ex Sedis Apostolicæ delegatione cognoscit de causis criminalibus & spirit. clericorum *ar. in §. veram. 32. di. ubi* Papa commisit causam clericorum symoniacorum duobus ducibus dando potestatem deponendi eos, bonus tex. *in ca. manna. 2. quæstion. 5.* ubi fortius patet quod arbitrio Brunchildis Reginæ Francorum commisit Papa purificationem infamiæ, quam de symonia patiebatur quidam Episcopus. *ad idem gl. in cap. decernimus, de judi. in vers. præsumant. glo. in alle. §. verum glo. in cap. bene quidem 96. di. de quo per glo. in cap. pervenit. 95. di. bonus tex. in cap. illud 10. quæst. 3. juncta gl. in cap. cle. nullum. 11. q. 1. & dixi supr. in fall. prima.*

A D D E.

Hæc limitatio parum distat à prima limitatione, Mattheus Boys Doct.

Idem tenent Hosti. Jo. An. Anto. & Sicu. *in alle. cap. decernimus. Bal. in l. rescripta C. de præci. Impe. offe. Io. Fari. in Auth. statuimus. C. de Epif. & Cle, & per Io. An. in cap. unico. de clericis conjug. l. 6. Idem Sicu. in cap. Ecclesia S. Mariae de*

de consti. & in cap. 2. de foro compe. Arch. in cap. ab arbitris de officio delega. lib. 6. ad quæ facit quæ posui supra in prima fallentia.

II. FALLIT.

Ubi quis assumpsit clericatum postquam fuit captus à iudicè sæculari, puta quia in carcere se fecit clericari vel fecit professionem, quia hoc sibi non prodest, est enim causa & persona præventa, Et in dubio id videtur fecisse in fraudem, ut *ff. de his qui sibi mor. consci. l. si. ita lo. An. in cap. unico. de obl. ad ratio. & in cap. Ioan. de cleri. conjuga. & in cap. ex parte, lo. 3. de privile. & istam partem sequuntur communiter omnes legistæ maximè Guil. de Eug. in penul. ff. si ex nova causa agatur. Idem Bar. in l. 1. ff. de præ. de quo plenè in deci. cap. q. 144. & ubi per me in additione Zaba. in repe. cap. perpendimus. de senten. excom.*

Secus autem si ante iudicium inchoatum assumpsit clericatum, quia tunc sine dubio coram ecclesiastico iudice debet conveniri postquam iudex laicus non prævenit, ut *in cap. proposuisti. de foro compe. & l. si quis postea. de judi.* Ubi vero post iudicium inchoatum coram iudice sæculari efficitur clericus, sunt opiniones diversæ de quibus per Io. And. & doct. in allega. cap. unico.

Communiter tamen in hoc casu sequendo opinionem Io. An. concludendo quod in civili & criminali nulla debet fieri districtio per iudicem sæcularem ut ponere in carcerem, detinere, & similia. Nec etiam aliqua executio in personam clerici, nam clericatus eximit personam quo ad omnem manus injectionem & districtionem,

Sed non eximit causam à jurisdictione prævenientis quo ad ipsius processum & instantiam finientem,

nam, & realiter quo ad bona exequenda; & si
erit iudex causæ non personæ, ut in isto habetur in
cap. sane de foro compe. Idem tenet *Specul. in ti. de reo
ver. sed quid si est criminalis* & *Arch. 10 quest. 1. cap. 1.*
ubi satis de hac materia, & vide quod legitur &
no. in *l. hoc accusare §. 1. ff. de accusa* & per *Lucam
de penna in l. fi. C. de vetera. lib. 12*

Et quæ dicta sunt in clerico, idem dicitur
in professo maxime ordinato facit. *de pe. distinct. 1.
cap. si his auctoritatibus* & 32 *quest. 2. cap. admo-
nere*, & ita concludit *Ioan. Andr. in alle. cap. u-
nico.* Et si crimen exigat poenam capitis aut furca-
rum dicit *Bart. in alle. l. 1. ff. de pe. post Iacob. Bu-
dy & Guil. de Cug. quod Episcopus debet eum
degradare & tradere iudici sæculari. cap. cum non ab
homine de judi. & l. qui cum uno §. reus ff. de re
mili. & Authen. Clericus C. de Episc. & Cle. idem
tenet Bal. in l. Officiales eo ti.*

Sed quia Episc. se reddunt difficiles in hujusmo-
di degradationibus, iudices sæculares excedunt ter-
minos suos, & de talibus sumunt supplicium, ut
ait *Bar. in alle. l. 1. idem ut supr. dicit & tenet Pe.
de Ancha. in repet. cap. eam quæ de regul. jur. lib. 6.
13 question,* de quo vide per *Oldra. consi. 4. per Bart.
in l. pan. ff. de juramen. om. judi. Bal. in Authen.
causa quæ sit cum mo. & in l. placet. C. de sacrosanct.
Eccles. Angel. in alle. l. 1. ff. de pan. Ioan. de Ana post
Pet. de Ancha in cap. ad falsariorum de fal. in 13 col.
Zaba in cle. ne in agro §. quia verbo in 8. quest. de statu.
mo. Bal. Ange. & Imol. in l. nemo potest. ff. de dele. 1.
Bal. in l. affinitatis. C. communia de successi. & in
l. 2. C. ut in poss. lega. Ia. Bu. in l. pe. ff. si ex noxa
cau. agat. Bal. in cap. cum non ab homine ult. col.*

IN ECCLESIASTICOS.

215

de ju. Ia. Bu. in l. quisquis le. 2. C. de Epis. & Cle. Imol. in cap. eam te. 2. col. de rescrip. Sicul. in cap. quod clericis de so. & in cap. proposuisti. eo. tit. & Fely. in Authen. statuimus C. de Epis. & Cle.

Adde quod Epis. vel iudex ecclesiast. cogitur punire Clericum de crimine condemnatum à iudice laico, antequam fuerat clericus; ita dicitur: *Bar. in l. cum quadam puella. ff. de iuri. om. judi.* dicens isto casu iudicem sæcularem esse maiorem iudice Ecclesiastico alle. *Cy. idem tenere in l. properandum §. sit. autem. C. de judi. idem Iano. in cap. 1. de of.*

A D D E

Si Laicus delinquens post fiat clericus antequam conveniatur vel accusetur, postmodum à laico iudice coerceri non potest, nisi forte fuerit preventus per citationem, vel fuerit degradatus vel nisi in fraudem jurisdictionis secularis ad clericatum accesserit, Panormitanus in cap. 1. De obligatis ad ratiocinia non ordinand. Couvaruvias in cap. 32. practica quest. Iason. in l. cum quadam. De jurisdictione omnium iudicum. Cossalius in l. Si quis postea eodem tit. Matthæus Boysß Doct.

12. F A L L I T.

In casu violationis seu infractionis saluæguardiæ, de quo contra Clericos quoscunque iudices regii in regno pœnitenti cognoscere consueverunt, & de huiusmodi ratione clericos pecuniariter punire, pro quo *la. l. 2. ut nemo privatus tit. pra. C. ibi miles vel cleri-*

Q

cus

cus, & ibi executoresque hujus legis omnes iudices;
&c. Et de hoc Rex & ejus officarii sunt in possessione
& faina à tempore cujus initii memoria non existit,
quid tempus immoriale juxta theoricam *lo. Mo. in*
cap. 2. de præben. lib. 6. operatur idem quod privile-
gium, *cap. super quibusdam. §. præterea. de ver. signi.*
l. hoc jure §. ductus aquæ. de aqua. eo. & quest. &
cap. 1. de præscrip. lib. 6. cum concor.

A D D E.

Hunc locum Citat Benedictus in c. Rainutius
§. Uxorem nomine Andeli si ad decis. 2. n. 147.
& tradit idem ibidem, n. 143. Math. Boyß D.

Nec obstat si dicatur illud locum habere quā-
do præscribens est capax possessionis, secus ubi
esset incapax ut voluit Sicul. in ca. causam de præ-
script. & in cap. quanto de consue. & in cap. novit. de
jud. Anto. in ca. pervenit de censu. Bal. in l. omnes in
fine C. de præscrip. 30 an. Domi. in cap. catholica
dis. & in all. ca. 2 de præben. Sicul. & Ana. in ca. ad
hoc de symo. ad quod gl. in cap. nobis de iure patronat.
super ver. de jurisdictione. & cap. quod sicut, de elec.
in verb. impedire. ibi. Sicul. unde Zaba consilio 89
dicit quod licet Ecclesia præscribat alienas deci-
mas cum titulo vel solo cursu temporis imme-
morialis, non tamen laicus, quia temporis cum
capacem efficere non potest. Ad quod responde-
tur verum esse regulariter. quod ex solo cursu tem-
poris quis fieri non potest capax de incapaci, ut in
juribus & concor. allegat, Fallit tamen si una cum
tali possessione immemoriali, concurrat fama
privilegii, quia ne propter difficultatem proban-
di rem tam antiquam pereat jus partis, præsumi-
tur

tur pro privilegio. Non ergo solum tempus hoc inducit, sed præsumptio privilegii probata diurnitate famæ, quam clarè tenet Imol. post Zaba. in cap. cum Apostoli, ca. 9. c. col. ver.

Nec obstat prædictis, de his quæ fiunt à præ. idem Zaba in alleg. cap. causam, idem Domi. in cap. 2. §. sanè de decij. l. 6. & idem Zaba in quadam subscriptione ad consilium Zizoli de cautelis, quod incipit: Cum lis & quæstio & est in fine consiliorum Pet, de Ancha, facit decitio lo. An, in regula juris qui contra jura merca. ubi concludit quod licet nullo temporis spatio ecclesiarum unio possit induci, ut tenet Hosti. in cap. quoniam, de vita & hon. cler. & in summa de sup. ne præ, §. 1, Si tamen probetur quod Ecclesiæ tempore immemoriali, tentæ fuerint vel unitæ, probata censetur unio præsumptivè, & allegat quæ dixi in allegato capite. cum Apostolica, idem Oldra. consilio 396 Zaba in cle. 1. in principio in 20 q. de sup. neg. Præl. Sicul. in cura de jure patron. glo. in cle. in ver. ad mensam de excess. Præl. Pet. de Anch. consil. 157 ad idem in cap. 1. de præscr. l. 6. Bal. in l. cum de in rem verso ff. de usuris.

Quod autem facultas cognoscendi civiliterq; puniendi de certis criminibus aliquorum clericorum per judicem sæcularem sit quæstibilis, privilegio jam satis tactum esse videtur supra in prima fallentia. Ultra quæ adde quod dicit Sicul. in alleg. cap. causam de præscrip. quod privilegium Papæ potest concedere laico capacitatem spiritua- lem, gl. in cap. imperium 10 dist. & 25 q. 7. in summa in fi. Jo. An. in addi. Specul. tit. de lega. §. nunc tra. ctemus ver. sed nunquid legatus, Inno. in cap. quod si- cut in gl. Episc. de elect. Antho. post Joan. An. in cap. nobis de jure patro. Jo. An. in Spe, de præbend. §. penult. gl. in cap. laici 16 q. 7. Bal. in l. rescrip. penul-
co lum.

218 DE POTESTATE SÆCUL.

colum. C. de princi. impe. offe. Pet. de Ancha. in cle. per litteras de præben. Anth. in cap. Masana de elect. cap. in nostra de præscript. ca. quanto, de jud. & cap. præterea, lo. 1. de jure patro. Sicul. in cap. dilectus de offi. l. Imol. in cap. quod in dubiis, de remun. & in cap. ad supplicationem, eo. titul. & Zaba in consilio 99.

Sed sic est quod in nostro casu una cum prædicta possessione immemorabili concurrit fama privilegii. Nam sicut notorium est quod officarii regii, & alii regnicolæ prædictum casum violationis salvæguardiæ & quosdam alios, de quibus domino concedente subdicetur, casus privilegiatos appellant. Igitur prædictum privilegium ex tanto temporis cursu cujus initii &c. præsumptivè censetur esse sufficienter probatum per rationes & jura ac oppositionum Doctores & concordantias superius allegatas.

Et præsertim quia scientia Principis cum tolerantia in materia quælibet privilegio, facit validam consuetudinem generalem poenitentis regni ut no. *Ant. & Sicul. in c. 1. quia circa, de consan. & affi. & idem Sicul. in c. 1. de treu. & pace, item Domi. in c. catholica, 11 dist. alle. gloss. pe. in c. poeni. de fi. præby. Oldra. consil. 253 ubi dicit esse regulam generalem. quod consuetudo nota ei qui privilegiare. alle. Inno. in c. cum contingat de foro compe. & in c. novit. de jud. & in ca. si diligenti, de præscript. unde Arch. in c. obeuntibus 63 distin. dicit illi canoni esse derogatum per contrariam consuetudinem quam Papa scit & tolerat.*

De salvaguardia & quo & per quem debeat impetrari & concedi & quæsit. violatores & à quibus sint puniendi, ego latè posui in addit. ad quæstio. cap. 489 & vide *concor. quas posui in stilo cur. tit. de assicura. § ff.*

ADDE

A D D E

*De violatore salvaguardia latissime Guido de-
cis. 418 & Capella Tholoff qu. 489 Mattheus
Boysß Doctor.*

Sciendum est autem quod executio emendæ per clericum debitæ, ratione violationis prædictæ, fieri debet in bonis immobilibus temporalibus, quod no. Oldra consil. 17 & ita fuit consilium in concordatis factis inter officarios spirituales & temporales præsentis civitatis Tholosæ. Anno Domini 1386 & antiquitus dicebatur per curiam sæcularem quod temporale Clerici in huiusmodi & similibus casibus detineretur ad manum regis donec sibi soluta fuisset emenda. Hodie vero utuntur alijs verbis scilicet condemnationis.

Unde anno domini 1399 diē prima Martij cum quidam clericus in simili casu condemnatus in emendam, non haberet temporale, dictum fuit per curiam parlamenti, quod idem clericus solutus teneret præfessionem in curia episcopi parisi. i. usque ad satisfactionem. Et hoc ne arrestum primum remaneret illusorium. & quia dicta emenda descendebat ex delicto ad quod *fa. cap. gravis de depe.*

13 L I M I T A T.

In portu armorum, quoniam clerici de huiusmodi delicto per iudicem sæcularem possunt civiliter puniri, pro quo videtur tex. secundum Io. *Fa. in l. addictos. C. de epi. audi. & ibi gl. super verbo vindicetur.* Nam armorum delatio clericis est interdicta. *cap. 2. de vi. &*

Q3

ho.

ho. cleri. & l. laicis C. ut armo. usus infcio principe interdicitur sit. lib. 11. Et de hoc Rex & ejus officarij in præfenti regno sunt in poffeffione, & faifina à tempore cujus initij memoria non exiftit concurrente fama privilegij, & propterea dicitur ifte unus ex calibus privilegiatis, ad quod vide quæ fcripfit in præcedenti fallentia.

A D D E.

Hanc Fallentiam quoque tradit Ioannes Redin Gallus tractat: de majestate principis 2. part. num. 166 in verbo. Non armis folum decoratam: Qui habetur in Tomo 16 tract. Sed eam de jure impugnât Couvarruvias in præct. quæftionibus c. 33 nu. 7. quem fequitur Ignatius Lopes ad præct. canonicam Bernardi Dias cap. 55 in §. apud Gallos. ubi citat hunc noftrum authorem, dicitque hanc fallentiam ex privilegio effe Romanorum Pontificum, & putat illud privilegium jam per Bullam Cœna Domini revocatum effe. Vide Clarum de criminal. §. fin. quæftion. 35 nu. 26 Mattheus Boyß. Doctor.

Et intelligo prædicta in armis offendibilibus fecus autem de armis defenfibilibus. Nam ifta poffunt affumere clerici ad fui defenfionem, ut cap. in dilectio. de fen. excommunic. lib. 6. & cap. olim. 1. de reftit. fpoli. & ibi Bald. Sicul. & Doct. Et appellatione armorum veniunt arma facta principaliter ad nocendum. Ange. in l. armatos ff. ad l. Iul. de vi. pub. Non tamen venit cultellus ad fcindendum panem pro quo gl. ne. in auth. de

armis §. fi. col. 6. & glo. super rubrica de fabricens. lib. 6. Si vis latius videre quid veniat appellatione armorum in statutis vel jure communi, vide. Ange. Are. in ver. sto. co ferro in tracta. de crimi.

ADDE.

Armorum appellatione veniunt propriè loquendo tantum gladij, hasta, sagitta, framea, sive lancea, scuta, lorica, arcus, galea. Sed impropriè veniunt etiam lapides & fustes, de quib. vide §. Telum, de publicis judicijs. §. Qui autem vers. armorum de interdictis, plura Alciatus & Mantua Patavinus in l. armorum. De ver. significat. latissimè Menochius de arb. jud. casu. 394 luculenter admodum Ioannes Petrus Molignatus tract. de verb. signifi. in verbo armorum appellatione, ubi monet, quod appellatione armorum veniat omne, quod aptum est ad nocendum per apostillam ad Bart. in l. 3. §. idem de armata. Distinguit etiam ibidem inter arma offensiva. & defensiva. Antiquis manus, ungues & dentes arma fuerunt. Hinc illud Lucretij.

Arma antiqua manus, ungues dentesque fuerunt.

Et lapides duri, & sylvarum fragmina rami.

Sic Horatius.

Unguibus & pugnis, dein fustibus, atq; ita porro
Pugnabant armis, Matthæus Boys Doctor.

Adverte quod de consuetudine generali. Franc.

Q

of-

222 DE POTESTAT. SECUL.

officiarij regij cognoscunt de portu armorum facto in terra Comitum & Baronum, quamvis de jure communi omnes habentes merum imperium de illo possint cognoscere, ut tenet *Pet. Iacob. in titul. de condictione. ex l. Insti. de ac. §. quadrupli.*

Sciendum est tamen quod in concordatis officiorum curiarum spiritali & Regiæ Tholosæ fuit inter alia conclusum quod gentes regiæ compositiones non reciperent à clericis nisi in casibus à jure permissis, vel de generali consuetudine regni ut portationis armorum per medium turbæ in numero decem, quod tamen impræsentiarum malè servatur quo ad ultimum.

14 LIMITATIO.

22 Cum per clericos fit offensa regij officarijs officiendo, & ita fuit etiam in præallegatis concordatis conventum per *l. unicam ff. si quis jus distinct.* non ob, ubi textus quod omnes judices possunt inobedientes punire & suam jurisdictionem poenali judicio defendere, videlicet magnus judex in magnis causis, & magnis multis, parvus in parvis, & parvis multis secundum Bart. & Bald. ibidem juncta glossa. Alias jurisdictio temporalis ludibrio posset esse, & illusoria. ad quod textus in *cap. 1. & ibi. Inno. Sicul. & Doct. de offi. dele.* ad quod bene facit. *cap. Romana de poenis lib. 6. Specu. in ti. de Iur. omn. judi. in ver. si. & ibi Io. An. propterea Inno. Hosti. & Doc. in cap. dilectus 2. de rescrip.* dicunt quod judicis interest suam tueri jurisdictionem. Ad quod *fano. per Bal. in l. si quis ff. de iurif. omn. jud.* ubi dicit quod ubicunque est offensa jurisdictio vel fracti fines aut spretum præceptum judicis qui scilicet de populo admittitur ad accusandum refert Dy. ita consuluisse per dictam legem. Dicitur autem offendi jurisdictio secundum Bart. sed clarius per Bart. *per alle. l. unica.* Primo per contumaciam, & hoc in quolibet genere
cun

contumaciæ quæ habet impedire partes judicis quominus sortiantur effectum ut in contumacia non veniendi. *l. contumacia ff. de re. jud.* In contumacia non patiendi, *ff. ne vis fiat ei. s. si quis jussus.* Et in contumacia non restituendi. *l. qui restituere ff. de rei ven. de ap. l. creditor s. jussus.* Per contumaciam autem non probandi non offenditur prætor, & ideo non punit nisi per executionem à jure probandi. *l. non ex omnibus ff. de arb. cap. coram de in integ. resti.* Neque per contumaciam non agendi vel non accusandi, imo non mulctat contumax sed à judicio excluditur. *l. diffamari. C. de inge. & manu & per Inno. & Doct. in cap. conquerente de offi. ordi.* Neque per contumaciam non appellandi, sed bene per contumaciam non respondendi: quia judex non potest impunè contemni: unde poterit mulctare, ut in *s. si. d. l. unica, Offendit & per calum, ut no. insti. in prohe. in ver. calumniatione iniquitatis*: ideo potest calumniantem necem excipientem repellere ut *l. qui cum major. s. si patris ff. de bo. lib.* Etiam offenditur magistratus & dignitas sua per verum delictum in eum commissum, ut dicam in fallentia sequenti, sed non est omittendum quod de casu possunt, fallentia Rex & ejus officium sunt in possessione & saisina. sicut dictum est de casu fallentia præcedentis. XV. fallit ubi cle. volunt usurpare jurisdictionem regiam, nam tunc possunt mulctari, per judicem sæcularem. Et ita cavetur in præallegatis concordantijs, & de hoc Rex & ejus officium sunt in possessione, &c. sicut in præcedentib. fallentijs jam dictum est. Ad quod videtur facere. *cap. ex parte de verb. sign. ubi permittitur judi. defendere jurisdictionem & territorium suum ad idem tex. in all. c. dilecto de sen. ex. li. 6. junct. no. per In no. 1. cap. olim. inf. de rest. spo, &c. dilectus de pe. ubi dicit ordinario competere jurisdictionem in extraneos impediētes ejus jurisdictionem per dictum cap. 1. de offi. dele.*

Quia

Quia omnia sine quibus &c. ut in *cap. præterea* *cap. sanè & c. prudentia. de of. dele. l. ad legatum* & *l. ad rem mobilem. ff. de procu. & l. 2. ff. de juris. om. judi.* Et similiter quando advocati deficerent in advocacy coram eo, vel testes in testificando, aut scripturis in act. *alle. l. moris. ff. de pen. l. nullum C. de testi. & l. quæsitum ff. eo. sit. facit quæ dixi super in 2. fallen. & no. per Inno. in cap. venerabili. de cens.* Quinimo dicit Bal. in *Marga. in ver. judex.* quod judex superior in aliquo territorio, potest suam jurisdictionem defendere etiam cum ense & in bello; quod dicit esse verum, si jurisdictio erat evidens & notoria, sed subditus vel aliter subtrahebat sibi exercitium jurisdictionis.

16. FALLIT.

- 24 In clerico artifice in artificio delinquente; quia secundum Bal. in *addi. Spe. vii. de reo. ver.* Sed quid si scholaris &c. potest conveniri sub rect. vel carmelingo occasione illius artis *l. fi. C. de juris. om. jud.* nam clerici negotiatores quantum pertinet ad illam negotiationem secundum Tancre, jure communi laicorum uti dicunt, *C. de Epis. & Cle. l. 2.* Isti enim ut dicit, non sunt puri clerici. *ar. C. de Sacrosan. Eccle. l. sub prætex. & de vita & ho. cle. cap. fi. & optimè fa. prædicta. l. fi.* ubi miles exns in collegio non potest declinare jurisdictionem Rectoris vel præpositi ipsius collegii prætextu cujuslibet militiæ vel cinguli, aut dignitatis, *fa. no. per. Inno. & Doct. in cap. cum ab Ecclesiis. de offi. ordi. unde Ab. Ant. in cap. fi. de vita & ho. cle.* tenent quod clerici tenentur servare statuta loci ubi negotiantur, & ita etiam dicit Bal.

IN ECCLESIASTICOS.

225

Bal. *in marga. ver. clericus. ver. 19.* quod similiter tenet Bar. *in l. cunctos populos C. de Sum. Tri.* sed illud intelligitur quando statuta non sunt contra privilegia clericorum, quia talia non ligant clericos nisi post trinam monitionem *juxta præalle, cap. si, secundum Anto. & Sicu. ibidem.*

A D D E.

Latissimè hanc fallentiam explicat Cassaneus in consuetudines Burgundia rubr. I gloss. 5. in verbo s'il n'y a grace nu. 90. Marth. Boys D.

Unde dicit ibidem Sicu. *in dist. cap. cum ab Ecclesiarum*, quod de laicis certum est quod si exercent aliquam professionem licitam, puta quia sunt scholares, barbitonfores, sutores, & similes, possunt isti congregari & eligere rectorem, qui super eos habeat jurisdictionem ordinariam in civilibus in his quæ sunt occasione societatis, & professionis, ut est casus no. *in præal. l. si.* dicit tamen in cleri. multum dubitare propter *cap. signifi. de fo. compe. & cap. de persona. ii. qu. 1.* unde non recederet, ut dicit à canonibus disponentibus super jurisdictione clericorum, propter illam *l. si.* Sed dic quod *dicta l. si ne dum*, habet locum in civilibus, immo etiam in privato delicto concernente professionem, ut quia venit contra statutum, vel negociationem in aliqua sui specie, vel falsificavit secundum Bar. Bal. & Sal. *in alle. l. si. & Ange. consil. 5.* Et quicquid sit à tempore cujus iniurii, &c. clerici artifices quando delinquunt in illa arte vel abutuntur, judicantur per bajulos illius artis, & per iudices sæculares hujusmodi in hoc casu civiliter puniuntur.

niuntur Unde anno Domini. 1394. per arrestum curiæ Parlamenti Parisiis, dictum fuit quod clerici committentes abusum in officio chirurgiæ vel Policia super hoc tenentur coram sæculari iudice respondere.

17. FALLIT.

45 In clerico assumente administrationem & officia laicorum, in quibus si delinquant, curia sæcularis consuevit illos civiliter punire pro quo fa. *tex. in cap. sacerdotib. ne cle. vel mo.* scilicet opi. illorum, qui sumunt ar. ex illo *tex.* quod laicus iudex auctoritate illius capituli possit clericum occasione administrationis capere, privilegio clericali cessante, quasi videantur dicto casu nudati privilegio prædicto propter quod ab ecclesia non defenduntur, quia frustra legis auxilium, &c. *cap. quia frustra. de usur.* & indignum est ab eis ab Ecclesia subveniri, per quos constat scandalum in Ecclesia generari, *ut in dist. cap. sacerdotibus.*

A D D E.

Hanc Fallentiam citat Benedictus in ca. Ratinutius §. uxorem Andalsiam n. 155. ubi plures alias refert limitationes, Mathæus Boyss Doct.

Sed istorum opinio reputatur falsa. per gl. Gofri. Inn. Host. & Sicu. ibi. & per Clavaf. in ver. clericus. §. 3. qui dicunt hoc locum non habere nisi præcedente trina monitione, per dictum cap. si. de vita & hone. cle. vel secundum Hosti. in summa. in tit. ne cle. vel mo. facta. synodali prohibitione & monitione, ut desistant à talibus sub pœna perditionis privilegii cle. quæ monitio synodalis secundum eum videt æquipollere trinæ monitioni & istud ait Hostien. ubi Proxi. supr. §. 2. ver. Ego intelligo, quod Sicu. non placet, quia ubicunque agitur ad pœnam incurrendam, & jus exigit trinam monitionem vel citationem una e-

tiam

IN ECCLESIASTICOS 227

tiam peremptoria non sufficit, nec habet vim trinae monitionis, aut citationis: & hoc voluit *gl. in Cle. 1. de vita & ho. Cler. in ver. 3. Io. An. in cap. [ex ruc. do Cle. non resi. idem Io. An. in addi. Specul. super eodem titu. idem dicit Sicut. in alle. cap. fi.*

Addens quod non sufficeret citatio generalis, ut omnes Clerici desistant à talibus, immò requiritur quod sit specifica, ita quod apprehendat eos, quod dicit esse contra quosdam praelatos, qui faciunt huiusmodi monitiones in genere, veruntamen in casu nostro pro opinione Hosti. bene facit tex. *dicti cap. sacerdotibus in primo.*

Et non obstante opi. communi, de qua supra, de tempore meo vidi, quod officarii regii cum delinquant in officio, licet sint Clerici conjugati cum unica & virgine incedentes in habitu & tonsura Clericalibus, aut etiam Clerici soluti, vel etiam præsbyteri; puniuntur per iudices seculares, & inter alios vidi de quodam iudice in curia parlamenti, qui ibidem licet esset Clericus conjugatus cum unica & virgine, nihilominus coactus fuit respondere, de abusu sibi imposito in decapitatione ejusdem notabilis in loco de Miramonte, & de pluribus aliis, vide *Petrum Jacobi, in tit. de conditione ex §. Quadrupli. instit. de actionibus.*

ADDE. ad fal. 17.

Clericus consiliarius Principis, si in officio delinquat, à seculari puniri non potest. Hunc citat locum Couvaruvias in practicis observationibus, cap. 33. n. 6. Clarus §. final. in criminal. q. 26.
Sed

Sed tamen addit malè servari consuetudinem per Principes seculares, qui tales Clericos officarios premant, nec non pecuniarijs pœnis mulctent nec etiam in Gallia servatur jus commune. Cassaneus in consuetud. Burgundia rub. 1. §. 5. in glossa, s'il n'y a grace. Notavit Ignatius Lopes ad Bernardum Dias in praxi criminali cap. 61. littera B. Mattheus Boys Doctor.

18 Fal. In assassino.

Decimo octavo fallit in Clerico assassino. Quia talis potest etiam criminaliter puniri per judicem temporalem absque alia degradatione, per *cap. 1. de homi. libr. 6.* ubi quicumque princeps, & quantumcunque magnus prælatus seu quavis alia persona Ecclesiastica, vel secularis quempiam Christianorum assassinos occidi fecerit, vel mandaverit quamvis mors secuta non sit, aut eos receptaverit vel occultaverit, aut defensus-
verit excommunicationis & depositionis à dignitate, honore, ordine, officio & beneficio incurrit sententias ipso facto, est etiam cum omnibus suis bonis mundanis perpetuò diffidatus, & bannitus à toto populo Christiano, quæ verba important quod impunè possit occidi, secundum *Angel. Perusi. consilio 13* & sequitur *Gemi. in alle. cap. 1.* quia idem est bannire & diffidare, quod statuere & præcipere, ut impunè possit occidi, ut no. in *l. reos. C. de accusa.* Quod etiam in conscientia liceret quando fieret zelo justitiæ, alias non, secundum *Clava. in ver. assassinus versi. 2.* diffidati enim de jure canonico videntur pro jure degradati, nam sunt hujusmodi personæ à jure expositæ, & datur cuicumque facultas capiendi personas: ut in *cap. unico de schisma.* sunt enim diffidati

dati cum personis & rebus, & sic à jure videntur spoliati privilegio Clericali, & positi in potestate cujuslibet Christiani, ut vult. *tex. in alleg. cap. 1.*

ADDE.

Adde de Clerico assassino, quod per Laicum puniatur, & de origine eorum vide pulcherrima apud Ignatium Lopes in pract. Canonica, cap. 96 numer. 4. & sequentibus. Clarum questione 62 numer. 29 Gabrielium latissime in communi opinio. Mattheus Boyss Doctor.

Nec requiritur alia sententia, postquam probabilibus constiterit argu mentis, istud scelus commississe, ut continetur ibidem quod intelligit *Clava. ubi supra ver. 4.* ut non requiratur alia sententia, secundum quam det licentiam occidendi & hujusmodi, quia sufficit quod sit declaratus assassinus vel fautor, ad quod benefa. *cap. cum secundum leges. de here. libr. 6.* Degradatio autem nihil aliud est quam denudatio omnium privilegiorum Clericalium: ut in *cap. degradatio. de pe. eo. libr. facit quod not. Io. And. in cap. cum non ab homine de judi.* ubi tenet quod Clericus incorrigibilis potest per Laicum puniri absque aliqua degradatione. Ita dicit & tenet *Domi. in alle. cap. 1. in fi.* de quo ultimo dicto vide quæ supra scripsi in secunda.

Decimonono fallit in Clerico, qui post assumptum Clericatum immiscuit se enormitatibus & sævis, & diu in illis perseveravit habitu & ton-

tonsura dimissis, qui depræhenditur in delicto,
 quia talis non potest se pro Clerico defendere,
 quominus per iudicem secularem puniatur: pro
 quo est tex. secundum unum intellectum *in cap.
 ex parte. de privil. & de hoc etiam videtur esse
 tex. in cap. perpendimus de sen. excom. secundum gl.
 Vincentij Tancre Philip. Ab Anton. & Host. ac Io.
 An. qui ad hoc inducit tex. in cap. unico libro. 6. de
 vita & honest. Cler. ubi Clerici Golifardi & bu-
 fones exercentes illam artem per annum per-
 dunt omnes privilegium Clericale, unde à for-
 tiori debent illud perdere, quando diu se immif-
 cent huiusmodi sevis & enormitatibus: & idem
 voluit Anton. idem communiter Pet. de Ancha.
*in regula juris, eaque lib. 6. qu. 12 circa fi. quæstio-
 nis Licet Zaba. in repe. d. cap. perpendimus. & Si-
 cul. ibidem. & Clavas. in ver. Clericus 10 §. 1. te-
 neant contrarium, dicentes quod tales bene per-
 dunt privilegium. cap. si quis suadente 17 qu. 4. ut
 in præalle. cap. perpendimus & de apost. cap. 1. in
 princ. privilegium autem fori non amittunt nisi
 post monitionem. fa. cap. si index de sen. excom.
 lib. 6.**

Attamen præcedens opinio tanquam magis
 communis observatur, & de tempore meo fuit
 observata in personam filij Domini de Lanario,
 qui per insidias occiderat virum, cuius uxor erat
 ejus adultera. Et similiter in personam cujus-
 dam principis regni poenitentis accusati de cri-
 mine læsæ majestatis. Et illis, qui in sua causa
 tenuerant opinionem Sicul. & Zaba. non bene
 successit. Si autem bene vel malè novit ille, qui
 nihil ignorat.

20, Fal-

20 Fallentia.

20 Fallit in Clerico, qui relicto ordine Clericali & habitu suo, in apostasia tanquam Laicus conversatur: quia si in crimine prehenſus fuerit, per Ecclesiam non liberatur: ergo videtur per iudicem ſecularem poſſe puniri per tex. ſecundum unum intellectum *in cap. 1. de apoſta.*

ADDE.

Hanc fallentiam ponit Caſſaneus in conſuet. Burgundia tit. de iuſtitia §. 5. num. 51

NOTA DE CONSTITUTIONE

Leonis 10

Nota ulterius, quod Leo Pontifex 10 contra tales Clericos ordine Clericali, & habitu relicto in Apoſtaſia, tanquam Laicos ambulantes, & in crimine deprehenſos ſtatuerit, quod per iudicem ſecularem capi, inquire, & diſtringi debeant, & ubi vetat omnibus ordinarijs iudicibus, ne quovis modo directe vel indirecte Iudices ſeculares in eo impedian t ſub pœna ſuſpenſionis à divinis. Promulgata eſt iſta conſtitutio Anno 1506. Hanc eandem conſtitutionem ad verbum poſuit Caſſaneus dict. loco, & quoque Bærius poſt deci. 59 ubi eam legere licet. Matthæus Boyſſ. Doctor.

Et idem in Clerico in minoribus conſtituto, qui effectus miles exercet arma: nam talis ipſo facto perdit privilegium Clericale ſecundum *Inno. in alleg. cap. 1.* quem ſequitur Sicut ibidem:

R

nam

nam hoc faciendo exercet actum omnino contrarium Clericatu. Sola vero militia secundum eundem Sicut non sufficeret, nisi exerceat arma vel fœva. Et sic ista fal. videtur in idem recidere quod præcedens: salvo quod in fallentia præcedenti non loquitur de Clerico milite. Exempla verò posita inibi melius seu saltem magis congruere videntur huic 20 fallen. quam præcedenti. idem quod Inno. & Sicut, tenet *Milis in reperto in §. Clericus ver. Clericus eo ipso & idem Sicut. in cap. si. de Cle. conjugatis.*

21 Fallentia.

- 21 Fallit in Clerico arma militaria deferente,
 28 qui si tertio monitus à suo prælato non destiterit, perdit omne privilegium Clericale, ut in cap. *audientia de sen. excom.* Ad eod quod secundum Sicut. & Doct. modo non est opus alia degradatione, quia per dictam monitionem trinam, si non deposuerit, est exutus omni privilegio Clericali, & relinquitur iudicio seculari. Et dicit ibi Sicut. idem in Clerico alias inhonestè vivente, qui si tertio monitus non se correxerit, perdit privilegium Clericale. *cap. contingit 2. de sen. excom.*

Et licet *tex. in alle. cap. in audientia.* dicat, quod tales de privilegio Clericali non debent habere subsidium, tamen Doctores illud intelligunt de omni privilegio per *glos. singularem in Cle. 1. de offic. ordi. in ver. quod privilegij.* quæ dicit appellatione privilegij Clericalis intelligitur tam de privilegio. *cap. si quis suadente*, quàm de privilegio fori, quam *glo. ibidem* sequitur Bonifac. Ioan. de Imol. & Zaba.

ADDE

A D D E.

- 22 Adde quod parricida & homicidium enorme perpetrans, puta si Episcopum vel presbyterum Clericus occidat, statim traditur Curie seculari. Bernardus Dias in praxi Criminali. cap. 90
- 23 Schismaticus quoq; Dias eodem loco, cap. 105
- 24 Idem in heretico. Dias cap. 106
- 25 Idem de receptatoribus & fautoribus hereticorum, cap. 107
- 26 Idem de falsarijs Apostolicarum litterarum, ut judici Laico tradantur. Dias cap. 108
- 27 Idem in lesa majestatis crimine, cap. 110
Dias hac Lancilotus in Tractat. de officio pratoris, titu. de inquisitione. numer. 8. in fine, Mattheus Boyß Doctor.

SUMMARIA AD REGUL. II.
sequentem.

1. Clerici an in causa civili possint coram seculari judice conveniri contraria consuetudine non obstante.
 2. Dominus feudi debet de causa feudali cognoscere etiam si Clerici sint Vasalli.
 3. Episcopus vel Clericus habens jurisdictionem temporalem, potest cognoscere de causa.
 4. Clericus agens contra Laicum coram judice seculari, an poterit coram eodem reconveniri,
- R 2
5. Cleri-

234 DE POTESTATE SÆCUL

- 5 Clericus an super actione reali possit coram iudice laico conveniri,
- 6 Lite mota emptori Laico coram iudice seculari, si Clericus venditor vocetur ad eundem iudicem, pro evictione ibidem defensionem suscipere.
- 7 Clericus effectus hares Laici jam conventi coram iudice seculari suscipit in se talem instantiam.
- 8 Pater emancipare volens filium Clericum, debet coram iudice seculari procedere.
- 9 Insinuatio donationis fienda per Laicum Clerico, debet per iudicem Laicum fieri.
- 10 Clericus volens contra executionem sententiae per Laicum lata se opponere, non debet iudicem mutare.
- 11 Laicus hares si faciat publicationem testamenti in præjudicium Clerici successuri, coram quo iudice debeat Clericus causam agitare.
- 12 Confectio inventarij fieri debet per Laicum heredem.
- 13 Iudex secularis an possit cogere Clericum ad restitutionem, ubi succedit prædoni in fraudem jurisdictionis.
- 14 Clericus apud quem ex ordinatione iudicis secularis factum est depositum, potest cogi ad restitutionem.
- 15 In judiciis duplicibus, in quibus, si sint plures contendentes, inter quos sit unus Clericus debet ille cum ceteris conveniri.

- 16 Universitas clericorum & laicorum conveniendo, coram quo iudice convenietur.
- 17 Ubi clericus & laicus compromiserunt in laicum à suo cuius laudo fuit appellatum, coram quo erit hoc agendum.
- 18 Clericus alicui laico obligatus in aliqua pecunia summa scedula manu sua signata, an poterit coram laico conveniri.
- 19 Laicus obligatus Clerico, si pretendat obligationem factam sine causa, an possit Civiliter convenire.
- 20 Clericus an possit se obligare Curie seculari, Item quod possit per illam compelli & per illam agitari.
- 21 Papa an possit causas spirituales Laico delegare, & hoc casu Clerici tenentur coram tali respondere.
- 22 Banno per iudicem secularem in bonis Clerici appposito, si Clericus ad iudicem secularem appellet, an valebit per talem lata sententia, & an per Laicum fiet executio talis sententiae contra Clericum.
- 23 Clericus communi opinione habitus pro Laico debet curiae seculari subjacere.
- 24 Clericus in possessione sua Ecclesiae, vel aliorum jurium Ecclesiasticorum turbatus etiam per Clericum, an possit agere coram iudice seculari.
- 25 Iudices regij possunt cognoscere in causis propri-

236 DE POTESTA. SÆCUL.

- prietatis beneficiorum in regalia vacantium
aut illorum quorum collatio spectat ad regem.
- 26 Clerici etiam prelati coguntur in iudicio
seculari respondere, ubi agitur de Ecclesia-
rum reparatione.
- 27 Pro censibus & tributis Clerici possunt civi-
liter conveniri.
- 28 Sacerdos an à iudice Laico possit dari in tu-
torem.
- 29 Clericus minor litigans coram iudice secula-
ri an illius provisioni de curatore subiacebit.
- 30 In regno Francia communiter status Eccle-
siasticus seculari subest provisioni.
- 31 Prelati Clerici contra decreta Basilien. con-
cilij & prachmaticam sanctionem intendentes
per secularem coercentur potestatem.
- 32 Clericus negotiator tenetur ad gabellas ne-
gotiationem concernentes.
- 33 Differens opponere exceptionem sibi compe-
tentem venit in expensis condemnandus.
- 34 Concubina Clericorum an subjaceant foro
Clericali.
- 35 Uxores Clericorum conjugatorum idem fo-
rum cum illis Clericus sortiuntur.
- 36 Familia Clericorum an in eodem privilegio
gaudeat cum ipsis Clericis.
- 37 Eremita an sint de foro Ecclesiastico.
- 38 Rectores hospitalium an gaudeant privile-
gijs Clericorum.

39 Fratres tertij ordinis an sint de foro Ecclesie seu Clericali.

40 Casus, quibus Clerici subjacent foro Laicali, an ipsi Clerici possint stylo, consuetudine vel statutis fori secularis ligari.

REGULA SECUNDA, CONCERNENS privilegium fori in civilibus.

Clerici in causa civili, etiam si voluerint, de jure non possunt coram seculari Judice conveniri, contraria consuetudine non obstante.

PRO qua est textus in cap. inclita. cap. placuit & cap. Episcopus II. qu. 1. cap. si diligent. & cap. Significasti. de foro competenti. cap. qualiter & quando de judiciis. auth. statuimus. C. de Episcopis & Clericis.

A D D E.

Hanc regulam ponit, itemque authorem nostrum citat cum multis pulcherrimis juribus Roland. à Valle consil. 4. volum. I. nu. 13. ubi Rotam citat decis. 10. ritu. de consuetud. in antiquis. Eandem hanc regulam cum iisdem limitationibus triginta duabus posuit Gabriel Saraci in additionibus ad singulare Romani 419. Matthæus Boyß Doct.